

Clinton embasta una reforma radical de la societat nord-americana

La gran reforma econòmica

Les primeres mesures que ha adoptat el nou president dels EUA permeten de preveure canvis importants en la societat d'aquest país. Però els sotracos més forts vindran del reajust de la seva economia, molt endeutada, i per a la qual Clinton ha preparat un pla auster i conflictiu.

El pla econòmic dissenyat pel gabinet de Bill Clinton dibuixa una societat nord-americana molt diferent de la dels seus antecessors republicans, Ronald Reagan i George Bush.

ARXIU

Una setmana abans de presentar el seu programa econòmic al Congrés dels Estats Units (EUA), el president Bill Clinton demanava a un grup d'industrials de Detroit que, a l'hora de jutjar el pla, es preguntessin: "¿Com vull que sigui aquest país d'aquí a deu anys? ¿Com vull que sigui aquest país quan els meus fill tinguin la meua edat? ¿De debò, estic disposat a deixar passar de llarg una altra oportunitat?"

Seria ingenu d'anitzar el pla només a la llum d'aquestes preguntes, suggerides per l'autor, i no demanar-se també: ¿És factible el pla? ¿Trenca o no les promeses electorals i per què? ¿Quan i en què es començarà a notar el "canvi" anunciat?

El pla econòmic embastat per l'equip de Clinton augura una reforma radical de la societat dels EUA, capgira molts dels canvis introduïts per Reagan i Bush en els dotze

anys de "deixar fer" de l'administració republicana i dibuixa alguns canvis dràstics en la forma de fer política d'aquest país.

L'estat embrionari del pla, en un bon nombre dels seus apartats, així com el fet que els programes concrets en què es cristal·litzi han de passar pel sedàs del Congrés, no permeten pas de respondre totes les preguntes suscidades per l'anàlisi. Malgrat això, la definició actual del pla permet d'albirar la dimensió del canvi que Clinton proposa.

CÀLCULS ELEMENTALS

Els dos objectius centrals del pla consisteixen a reduir el dèficit del pressupost federal i a donar un impuls prou fort a l'economia perquè sigui capaç de generar ocupació.

Segons dades oficials, el dèficit previst

per al 1993 és de 319.000 milions de dòlars, una xifra esgarrifosa si en tenim en compte les conseqüències. Primera, l'estat ha de gastar una fortuna per pagar els interessos que el deute comporta i, segona, tot el capital privat invertit en els títols que l'estat emet per cobrir el dèficit són diners no disponibles per a inversions productives.

Al llarg dels quatre anys vinents, Clinton es proposa d'estalviar 493.000 milions de dòlars de les arques federals. La meitat procediria de retallades en despeses previsibles i l'altra meitat de l'augment d'impostos. A més, el pla projecta una despesa, al llarg dels pròxims quatre anys, de 169.000 milions en programes per a estimular l'economia i crear ocupació.

Els indicadors insinuen que la salut econòmica del país millora, però que la desocupació no cedeix. L'any passat, la productivitat del treballador nord-americà

va créixer un 2,7%, una xifra rècord. I durant el quart trimestre de 1992 el Producte Nacional Brut (la suma de béns i serveis produïts al país) va créixer al ritme d'un 3,8% anual, però l'índex de desocupació només va passar de 7,2 a 7,1%. Als EUA hi ha més de 9 milions d'aturats.

Segons dades previstes per l'administració, el dèficit pressupostari de l'any 1997 quedaria en 206,5 milions de dòlars, que, si no respecta la promesa de Clinton de reduir-lo a la meitat, segons els economistes és una quantitat molt tolerable.

FER PAGAR ELS RICS

Als EUA, aproximadament el 2% dels contribuents acumula el 15% del volum global de les rendes. Aquest és el grup sobre el qual Clinton vol fer recaure el major pes de l'augment d'impostos. La taxa màxima passarà del 31 al 36% per a parelles que tinguin ingressos superiors als 140.000 dòlars (més de 16 milions de pessetes al canvi actual), o per a persones soles que en cobrin més de 115.000. Per als encara més rics, els que reben ingressos per sobre dels 250.000 dòlars, hi haurà una sobretaxa del 10%.

Els rics també contribuiran a finançar Medicare, el programa públic d'assistència sanitària per a gent gran. Fins ara tots els sous fins a 135.000 dòlars cotitzaven el 2,9% del seu import per a aquest programa. De fet, l'empresa i el treballador es reparteixen el cost de l'impost. Per sous superiors, el tram que superava el sostre dels 135.000 dòlars no cotitzava. Si Clinton passa la seva proposta al Congrés, el sostre desapareixerà.

Pel que fa a les empreses, la taxa màxima de 34% pujarà al 36%, les deduccions per sous superiors a 1 (un) milió de dòlars desapareixen; les deduccions per àpats i factures de clubs de lleure es reduiran del 80 al 50%, i les deduccions degudes al finançament de *lobbys* (grups de pressió) seran eliminades. Els crítics republicans afirmen que tants impostos frenaran la recuperació que tot just arrenca.

Clinton va prometre durant la campanya que les famílies amb ingressos iguals o inferiors a 80.000 dòlars no tindrien un augment dels impostos, però no serà així. El pla del president proposa una taxa sobre el consum de diverses fonts energètiques.

L'impost pren com a base el contingut calorífic del carburant, de tal forma que els més contaminants –entre ells el carbó i el petroli– seran els més afectats. Cap economia familiar, per modesta que sigui, no pot evitar aquest increment: la benzina del

cotxe, el compte del gas i de la llum s'ajuraran. En previsió d'això, el pla preveu d'augmentar les ajudes a les famílies més pobres –amb ingressos inferiors als 30.000 dòlars anuals– en forma d'exempcions fiscals, o de xecs directament emesos per l'administració, o també en vals de menjar. Actualment una desena part de la població rep bons per a comprar menjar.

L'impost energètic ha estat presentat per l'administració com a inevitable, vista la gran magnitud del dèficit i també com a una mesura de protecció del medi. De fet, les energies alternatives com la solar i l'edica seran exemptes d'aquest impost.

Les parelles retirades amb ingressos superiors als 32.000 dòlars (fet el canvi en pessetes, es pot veure que no es cap fortuna) a l'any o els qui viuen sols amb més de 25.000 dòlars hauran de pagar un impost sobre el 85% de la renda, en lloc del 50%, tal com feien. L'administració calcula que menys d'una quarta part dels retirats es veurà afectada per aquest canvi.

En total, Clinton compta 246.000 milions més en impostos i pensa reduir les despeses en una quantitat quasi idèntica, 247.000 milions.

CONGELACIÓ DELS SOUS DELS FUNCIONARIS

Va començar reduint una quarta part del *staff* i la meitat de les limousines de la Casa Blanca; ha proposat la congelació de tots els sous dels funcionaris, inclosos els de l'exèrcit, durant un any, i que els augments dels tres anys posteriors siguin un punt per sota la inflació.

Clinton pensa reduir 100.000 funcionaris civils i fer passar el nombre de soldats de 1,7 a 1,4 milions. També gràcies a la fi de la *guerra freda*, les retallades en defensa arriben a les armes nuclears i als programes d'intel·ligència. El pressupost de la Iniciativa de Defensa Estratègica (SDI), la famosa Guerra de les Galàxies, es reduirà a la meitat.

La projectada estació-laboratori espacial Freedom serà redissenyada, més petita. Però per a redissenyar-la li atorguen 2.100 milions de dòlars. Només en estudis, l'estació ja se n'ha menjats 8.000 milions. Els crítics asseguren que el projecte és d'urgència dubtosa.

Amb tot, Clinton proposa una reducció de despeses militars de 76.000 milions de dòlars, per sobre els 60.000 que va prometre en la campanya.

Als Estats Units la Seguretat Social i el Servei de Salut són coses diferents. Treballadors i empreses tenen l'obligació de co-

titzar a la Seguretat Social. D'aquest fons surten els pagaments dels jubilats o els subsidis dels parats. Però l'assegurança mèdica va totalment a part i no és obligatòria. D'una població de 230 milions d'habitants, n'hi ha 37 milions que no estan assegurats.

L'estat, per llei, té l'obligació de finançar l'atenció mèdica dels qui no tenen mitjans: la dels pobres amb el programa Medicaid –el fons del qual prové de les taxes en general– i la de la gent gran amb el programa Medicare –el fons del qual sí que procedeix de la Seguretat Social–. Aquests programes no tenen un pressupost pre-fixat, que depèn de les necessitats. En els últims anys els costos dels medicaments i de l'atenció mèdica s'han disparat. El cost d'aquests dos programes durant el 1992 s'estima que fou de gairebé 190.000 milions i, és clar, s'ha fet sentir en el dèficit.

Clinton proposa que l'assistència mèdica sigui universal i que els costos de Medicare i Medicaid es redueixin limitant les factures de metges i hospitals i el cost de les medecines, entre altres mesures. Les mesures concretes no estan definides i caldrà esperar a la primavera que es facin públiques les propostes de la reforma dels serveis de salut de l'equip que dirigeix Hillary Rodham Clinton.

Dels 9 milions d'aturats, 1,7 milions són a punt d'esgotar el subsidi de desocupació i 250.000 fa més d'un any que no tenen feina i ja l'han esgotat. Grans empreses, com IBM, Sears o Boeing, han anunciat uns 150.000 acomiadaments –que portaran a terme sense gaires protestes o gens–.

L'administració prepara un paquet immediat de 30.000 milions en subsidis per a qui se'n quedi sense.

El paquet de despeses dels quatre anys vinents puja a 169.000 milions de dòlars. La majoria van destinats a obres d'infraestructura: autopistes, ponts, aeroports, plantes de depuració d'aigua, etc.

L'administració calcula que aquest paquet generarà 200.000 llocs de treball permanents, 150.000 de temporals aquest estiu i uns 125.000 d'induits pels anteriors.

Però Clinton pensa que el volum principal de nova ocupació procedirà del sector privat, gràcies a noves mesures de desgravació a empreses que facin noves inversions. També obtindran avantatges fiscals les empreses que organitzin cursos de formació per als seus treballadors i les que inverteixin en zones industrials. L'administració dedicarà sumes importants a programes de formació d'alta tecnologia per a treballadors que s'hagin quedat sense feina.

D'altra banda, Clinton preveu d'ampliar a

Bill Clinton té la intenció de fer pagar més als més rics, que, sent el 2% dels contribuents, acumulen els 15% de la recaptació de rendes.

ARXIU

100.000 el nombre de policies per a fer front a la delinqüència i també projecta de concedir beques a estudiants que es comprometin a ser agents de policia quan hagin acabat els estudis.

ELIMINAR LA WELFARE ACTUAL

Clinton ha anunciat un pla de reforma del servei de beneficència de l'estat per a final d'any. Fins ara l'administració assegurava a qualsevol ciutadà sense cap mena d'ingressos una quantitat mínima per a cobrir les seves necessitats durant un període il·limitat de temps. A falta de més definició sobre la reforma, Clinton promet educació, salut i tenir cura dels infants, i suggereix que, després de dos anys de Welfare, el beneficiari es posi a treballar, ja sigui en el sector privat o en el públic.

El pla preveu que els estudiants d'ensenyament superior puguin obtenir préstecs directament de l'administració per a finançar-se els estudis, sense passar per entitats mitjanceres, cosa que estalviaria molts de diners a les arques federals.

També preveu que els estudiants puguin tornar els préstecs treballant en un futur cos de voluntariat de servei comunitari. Com era de preveure, les entitats financeres, particularment els bancs especialitzats, afectades no han rebut amb gaire alegria les propostes de Clinton. Al campus, tot el contrari.

Entre les despeses a llarg termini destinades a fer créixer la productivitat nord-americana hi ha la creació d'una xarxa d'informació que lligui telèfons, ordinadors personals, universitats, biblioteques, hospitals, empreses... En una paraula, tot el país. El suport físic de la xarxa hauria de ser fibra òptica, segons un bon nombre de tècnics. El vice-president mateix, Albert Gore, que s'ha destacat com un dels més convençuts advocats de la xarxa, va a favor d'aquesta opció.

Aquesta autopista d'informació permetria, per exemple, que un metge consultés una radiografia d'un pacient situat a l'altre extrem del país, o que un grup d'enginyers mantinguessin una videoconferència discutint sobre uns plànols.

Actualment existeix una xarxa (Internet) que lliga universitats, biblioteques, empreses, etc., sobretot dels Estats Units, però també hi estan connectats més de 100 països. En total hi ha unes 9.000 petites xarxes subconnectades i s'estima que uns 10 milions de persones hi interactuen.

La nova xarxa, a part de ser molt més estesa, donaria molta més rapidesa i capacitat de transmissió a totes les operacions. El pla preveu d'invertir 840 milions en el pròxim any fiscal, que de fet només són 90 milions més del que dedicava l'administració Bush a la xarxa ara existent. En tot cas, la quantitat pot ser

suficient si, com alguns experts consideren, l'administració col·labora amb empreses privades en la construcció de la superautopista tecnològica.

Per a ser realitat, el pla econòmic de Clinton haurà d'imposar-se a tot els enemics que s'ha guanyat i ser aprovat sense canvis substancials pel Congrés. De moment ja té com aliat el president de la Reserva Federal (el banc dels bancs dels EUA). No és un mal començament per a provar de refer l'herència de dotze anys republicans.

ADÉU RADIO LIBERTY

Entre les víctimes del col·lapse polític dels països de l'Est, de la fi de la guerra freda i de les retallades pressupostàries de l'administració Clinton hi ha Radio Liberty (la que té instal·lacions a la costa de Pals, al Baix Empordà) i Radio Free Europe.

Aquestes dues estacions van començar a emetre a principi dels anys 50, durant la guerra freda, amb fons de la CIA. Ràdio Europa Free emetia per a la Unió Soviètica i Radio Liberty per als països satèl·lits i l'Afganistan.

Els programes d'ajuda internacional, tant militar com de desenvolupament, que depenen del pressupost del Departament d'Estat també seran retallats.

Xavier Giró
(Washington)